

УДК 303.442.3

Мудрик Ю. С.,
кандидат політичних наук, доцент кафедри
міжнародної інформації та країнознавства,
Хмельницький національний університет (Україна,
Хмельницький), yurij.mudryk@gmail.com

ІНДЕКСИ У ПОЛІТИЧНОМУ АНАЛІЗІ (В КОНТЕКСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗВИТКУ КРАЇН)

Досліджуються особливості експертного оцінювання соціально-політичних процесів в політичному аналізі. Обґрунтовується доцільність і виправданість використання кількісних показників у дослідженні розвитку країн. У роботі систематизовано основні інтегральні показники, що є частиною сучасного інструментарію політичного аналізу.

Ключові слова: *індекс, політичний аналіз, кількісний показник, розвиток країни.*

З методологією будь-якої науки найтісніше пов'язані методи дослідження – технічні прийоми, засоби та інструменти аналізу, перевірки та оцінки даних. Протягом ХХ ст. арсенал методів політичної науки постійно збагачувався. Якщо впродовж першої половини століття домінували описово-аналітичні методи, за допомогою яких вивчалися інституційні, нормативно-правові та державно-владні відносини, то згодом методичний арсенал розширився за рахунок досягнень як суспільних, так і природничих наук. Серед них слід назвати насамперед біхевіористський, системний, політико-культурний, порівняльний та міждисциплінарний типи аналізу. До основних інструментів сучасного політичного аналізу інструментів слід віднести аналіз і синтез, індукцію і дедукцію, діагноз і прогноз, визначення і класифікація, порівняння і аналогію, абстрагування, моделювання, спостереження і експеримент, статистичний аналіз, логіко-математичне моделювання та інші.

В основі біхевіористського аналізу лежить позитивістський підхід, який базується на припущенні про однаковості, повторюваності елементів, що становлять у сукупності політичні феномени. Цей тип аналізу утвердився спочатку в соціальних і гуманітарних науках США. У політичній науці він покликаний визначити реальні параметри і причини політичної поведінки на масовому рівні і, відповідно, політичних процесів і функціонування політичних систем. Якщо традиційна політична наука робила наголос на формально-юридичному аналізі державно-правових і політичних інститутів, формальній структурі політичної організації суспільства, то об'єктом аналізу біхевіористського аналізу є різні аспекти поведінки людей як учасників політичного процесу.

Для біхевіористського аналізу характерно широке використання міждисциплінарних методів, зокрема математичних і статистичних і пов'язаної з ними квантифікації, а також прийомів, запозичених з культурної антропології, соціальної психології, соціології і т.д. Це дало можливість для більш всебічного дослідження масових рухів і широким соціальним процесів, які традиційною політологією або відсувалися на задній план, або зовсім ігнорувалися.

Слід звернути увагу на наявність двох домінуючих підходів до розуміння терміну «політичний аналіз». Перший з них передбачає, що даний термін є синонімом використання аналізу логічного для вивчення фундаментальних політичних проблем. Прихильником такого розуміння політичного аналізу. Р. Даль у книзі

«Сучасний політичний аналіз» розглядав виключно проблеми теоретичної політології, такі як функціонування політичних інститутів, типи політичних систем, діяльність різних політичних режимів, природу політичної влади і політичних цінностей.

Другий домінуючий підхід до розуміння терміну «політичний аналіз» визнає факт «дуалізму» політологічного знання, однак припускає, що поряд з поділом політичних досліджень на теоретичне і прикладне напрямки необхідно розділити на два типи і політичного аналізу. Виділення прикладного політичного аналізу для дослідження політичних та суспільних явищ і процесів є вихідним положенням даної теорії. Питання про демаркацію прикладних і теоретичних досліджень представляється украй важливим у контексті проблеми визначення терміну «політичний аналіз», оскільки тільки після розведення прикладної і теоретичної політології можна буде зрозуміти, що вкладають прихильники другого підходу в поняття «прикладний політичний аналіз» і «теоретичний політичний аналіз», і відповідно оцінити ступінь спроможності їх суджень.

Політичним аналізом як прикладною галуззю займається особлива група фахівців: аналітики, експерти, технологи, консультанти. Оскільки даний процес базується на системному підході, його можна поділити на наступні етапи:

- формування основної мети і задач дослідження;
- визначення границь системи;
- створення переліку елементів системи;
- встановлення сутності цілісності системи;
- аналіз взаємозв'язків елементів системи;
- побудова структури системи;
- визначення функцій системи і її підсистем;
- аналіз явищ емерджентності;
- конструювання системної моделі;
- перевірка зворотного зв'язку.

Політичний аналіз слід розглядати як сукупність різноманітних методів, за допомогою яких можливе дослідження конкретних політичних подій і політичних ситуацій, створення припущень щодо їх можливого розвитку і прийняття компетентних політичних рішень. Йому передують процес декомпозиції, тобто послідовне і впорядковане дроблення масиву інформації на складові його елементи, а завершується верифікацією – процедурою перевірки результатів прикладного дослідження або шляхом його покрокового повторення, або порівняння з результатами інших проектів.

Кількісні методи дослідження є одними із основних інструментів вивчення багатьох політичних процесів та явищ. Одними з таких засобів є індекси. Індекси-інтегровані показники засновані на квантифікації – кількісному виразі якісних ознак, і дають можливість проаналізувати умови демократії, основні механізми та ефективність її впливу на суспільство [1]. Поняття «індекс» широко використовується у статистиці і має подвійне значення. Воно може трактуватися як показник або результат певних розрахунків, або як «особлива відносна величина, за допомогою якої вивчається динаміка складних явищ шляхом їх агрегування зі взаємопов'язаними з ними явищами» [2]. Традиційно під індексами в порівняльній політології розуміється агрегація низки взаємопов'язаних індикаторів у новий комплексний індикатор.

Активне використання різноманітних індексів у політичному аналізі розпочав С. Гантінгтон. Фактично, саме поняття «хвиль демократизації» було сформоване на основі даних індексу Freedom in the World. Хоч науковець і використовував дані радше як додатковий інструмент, проте цей факт поклав початок активного застосування інтегральних показників для оцінки рівня розвитку певної країни. Процес розвитку демократичних індексів досліджували такі науковці: Ф. Катрайт [4] у праці 1963 р., базуючись на критеріях демократичного формування законодавчої та виконавчої влади, вивів індекс політичної демократії (індекс політичного розвитку). Д. Нейбауер, спираючись на модель поліархії Р. Даля та економічну модель демократії Е. Даунса розробив індекс демократичної дії, в якому дослідник виокремлював дві змінні: електоральну рівність та електоральну конкуренцію. Фінський політолог Т. Ванханен [5] за допомогою індексу демократизації перевіряв, чи залежить рівень демократизації від ступеня розподілу ресурсів серед населення. Відповідно, вченому вдалося навіть виміряти «порог» демократії, тобто встановити таку кількісну межу (індексу розподілу ресурсів), перетинаючи яку в країні можна ідентифікувати демократичний режим. Українські дослідники М. Яковлев та О. Гуменюк успішно досліджували трансформаційні процеси в постсоціалістичних країнах згідно з індексами демократизації.

Індекси є, ймовірно, одним з найбільш ефективних та наочних інструментів для порівняння різних країн. Щорічні публікації звітів з розгорнутими оцінками дають змогу говорити як про розвиток країни в цілому, так і про її успіхи в окремо взятих категоріях, тобто дослідити її показники окремо по виборчій системі, судовій системі, якості управління, свободі мас-медіа тощо [6].

Як вже було сказано, при зіставленні будь-яких даних, що характеризують політичне явище чи процес у часі і в просторі, широко використовуються відносні статистичні показники – індекси. Вони дозволяють розрахувати і порівняти складні політичні явища, особливо складаються з безпосередньо непорівнянних елементів. Індекси засновані на звітних і базисних даних в залежності від ставлення показників до змісту дослідження. Використання індексів дозволяє створювати математичні моделі і проводити прогнозування та визначати тенденції розвитку політичного явища чи процесу.

Зрозуміло, що первинною характеристикою держави як міжнародного актора є його розміри, масштаби ресурсів, передовсім обсяг економіки та військовий потенціал. До цього слід додати науково технічну розвиненість. Цікаву і показову деталізацію для характеристики потуги держав запропонували російські дослідники, які розвивають підходи, близькі до класичного політичного реалізму. Автори проекту «Політичний атлас сучасності» ввели індекс державності, призначений для визначення здатності держави забезпечувати своє існування, самостійний розвиток, вирішення внутрішніх та зовнішніх проблем, що стоять перед нею, тобто використовувати свої прерогативи суверена. Індекс державності вони застосовують, аби розрізнити реально суверенні держави від тих, що більшою мірою залежать від інших і не здатні самостійно відповідати на внутрішні та зовнішні виклики. Він визначає ступінь самостійності, успішності, керованості, спроможності, ефективності держави за шкалою від успішної суверенної держави до

«failed states». Індекс визначається за такими критеріями як «частка зовнішньої допомоги у ВВП держави», «вплив конфліктів на стабільність режиму», «зовнішня боргова залежність», «час існування суверенної державності», «наявність жертв конфліктів», «співвідношення заявок на патенти резидентів і нерезидентів», «територіальне відображення конфліктів», «наявність на території іноземних контингентів», «режим прив'язки валют», «частка домінуючого етносу у структурі населення» тощо.

Під іншим кутом зору автори Глобального індексу миру (Global Peace Index) розглядають характеристики держав, за яким визначається їх миролюбність або войовничість (агресивність). Тут беруться до уваги групи критеріїв, які стосуються кількості, масштабів, гостроти внутрішніх та міжнародних конфліктів, рівня суспільної безпеки, ступеню милітаризованості, серед яких критерії політичної стабільності та поваги до прав людини.

Рейтинг конкурентоспроможності країн світу оцінює та аналізує здатність країн створювати і підтримувати середовище, у якому підприємства можуть ефективно конкурувати. Індекс конкурентоспроможності країн світу розроблений Центром світової конкурентоспроможності при Інституті розвитку менеджменту і публікується в Щорічнику світової конкурентоспроможності (World Competitiveness Yearbook – WCY). Індекс ґрунтується на більш ніж 320 показниках, зібраних у 4 складові факторів конкурентоспроможності: макроекономічні показники, ефективність влади, ефективність бізнесу та інфраструктура [7].

Індекс розвитку людського потенціалу – інтегральний показник, що розраховується щорічно для міждержавного порівняння і вимірювання рівня життя, грамотності, освіченості і довголіття, як основних характеристик людського потенціалу досліджуваної території. Він є стандартним інструментом при загальному порівнянні рівня життя різних країн і регіонів. Індекс публікується в рамках програми розвитку ООН в звітах про розвиток людського потенціалу [8].

Міжнародний індекс прав власності В індексі відображаються результати досліджень про вплив нормативного та політичного середовища, визнання і дотримання прав приватної та інтелектуальної власності на економічний розвиток країни в цілому.

Індекс сприйняття корупції ґрунтується на декількох незалежних опитуваннях, у яких беруть участь міжнародні фінансові та правозахисні експерти, в тому числі з Азіатського і Африканського банків розвитку, Світового банку та американської організації Freedom House. Індекс є оцінкою від 0 (максимальний рівень) до 10 (відсутність корупції). Кожна країна в рейтингу характеризується показником, що відображає оцінку рівня корупції підприємцями й аналітиками за десятибальною шкалою [9].

Індекс розвитку електронного уряду надає порівняльну оцінку за 2 основними показниками: стан готовності електронного уряду і ступень електронної участі. Задля побудови моделі для вимірювання оцифрованих послуг, огляд оцінює держави відповідно до кількісного композитного індексу електронної готовності уряду на основі оцінки сайтів, телекомунікаційної інфраструктури та використання людських ресурсів [10].

Індекс свободи преси складається організацією «Репортери без кордонів», вимірює порушення свободи

преси за 43 критеріями і включає всілякі порушення, що безпосередньо зачіпають як журналістів (такі як вбивства, позбавлення волі, фізичні напади і загрози), так і ЗМІ (цензура, конфіскація, розшуки і переслідування) [11].

Індекс демократії вимірює стан демократії в 167 країнах. Складається Economist Intelligence Unit на основі 60 показників, згрупованих у 5 категорій: виборчий процес і плюралізм, громадські свободи, функціонування уряду, політична участь та політична культура [12].

Глобальний індекс миролюбства характеризує миролюбність країн. Його розроблено Інститутом миру разом з Центром миру та вивчення конфліктів (Сіднейський університет, Австралія). Індекс враховує як внутрішні чинники – наприклад, рівень насильства в країні і злочинність, так і зовнішні – міжнародні відносини країни, витрати на військові потреби тощо [13].

Глобальний індекс репутації оцінює імідж країни за 4 основними категоріями: захоплення, довіру, прихильність, повагу. Вони, у свою чергу, підрозділяються, на 16 категорій, які включають в себе такі параметри як якість життя, зовнішня політика, діловий клімат, товари та послуги, інфраструктура, краса природи і туристична привабливість. В основі рейтингу – міжнародне дослідження громадської думки, в якому беруть участь більше 36 000 людей з країн Великої сімки (G7) [14].

Індекс брендів країн вимірює «нематеріальні активи» країни, те, як країну сприймають представники міжнародного бізнесу, туристи, експерти в галузі туризму та національного брендингу. Для дослідження опитують 3400 туристів (ділових та відпочиваючих), проводять фокус-групи за участю експертів, аби виявити асоціації, пов'язані з різними країнами по 5 категоріях, включаючи туристичну привабливість, якість життя та систему цінностей [15].

Індекс благополуччя «Геллап» базується на соціологічних опитуваннях, в яких приймають участь 10 тис. респондентів, у яких просять оцінити рівень свого добробуту та задоволеності життям за шкалою від 1 до 10. Респондентів з високими показниками задоволеності життям соціологи відносять до «процвітаючих», а незадоволеності – до «страждаючих». Співвідношення «процвітаючих» і «страждаючих» людей визначав загальний індекс кожної країни [16].

Глобальний індекс гендерної нерівності відображає нерівність між чоловіками і жінками в 3 вимірах: репродуктивне здоров'я, розширення прав і можливостей, ринок праці. Індекс був представлений Секретаріатом ВЕФ в 2010 р.; використовується ООН в Доповіді про людський розвиток також з 2010 року [17].

Підсумовуючи вищесказане, варто зазначити, що у використанні інтегральних показників займає чільне серед інструментарію політичного аналізу. У сучасній політичній науці для дослідження країн, їх геополітичного становища, іміджу використовуються наступні інтегральні показники: Polity IV, Freedom House, Індекс трансформації Бертельсманна, індекси свободи слова, свободи преси, демократії, індекс щастя, миролюбності, верховенства права, включення країн у світову економіку, сприйняття корупції, якості життя у містах, якості життя літніх людей, індекс розвитку людського потенціалу, розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, якість державного управління, індекс економічної свободи.

Слід наголосити, що політичні індекси не є універсальним інструментом дослідження політичних процесів, проте сучасні загальносвітові тенденції спонукають політичних дослідників активно використовувати дані таких рейтингів у наукових працях. Закордонні практики будують свої наукові роботи на основі статистичних звітів міжнародних організацій. «Annual papers» таких структур як ООН, Transparency International, Freedom House, World Bank, Economist Intelligence Unit та ін. беруться до уваги урядами країн при формуванні нових стратегій розвитку держав.

Важливою особливістю інтегральних показників, як інструменту політичних досліджень є факт їх автономності та іманентно притаманного їм зворотного зв'язку. Тренд індексу впливає на його наступні періоди, а незначне коливання значень – відображає глибинні перетворення в суспільстві чи державі.

Відкритим залишається питання включення до індексів певних показників, зміни категорій та підкатегорій, постійне доповнення та оновлення індикаторів-маркерів, що складають їх. Авторів звинувачують у певній суб'єктивності, заангажованості та подекуди однобічності досліджень. Що спонукає науковців надалі поліпшувати методологію формування інтегральних показників, уточнювати та покращувати їх.

Список використаних джерел

1. Баранов Н. А. Современная демократия: эволюционный подход / Н. А. Баранов. – СПб.: Балт. гос. техн. ун-т., 2007. – 208 с.
2. Андрієнко В. Ю. Статистичні індекси в економічних дослідженнях / В. Ю. Андрієнко. – К., 2004.
3. Яковлев М. В. Картина суспільно-політичних перетворень у постсоціалістичних країнах згідно з індексами демократизації [Електронний ресурс] / М. В. Яковлев, О. Г. Гуменюк. – Режим доступу: aleph.ukma.kiev.ua/e-lib/Mahisterium/MAG_ISSUE46_2012_polityk/09_yakovlyev-gumenyuk.pdf. – Назва з екрана.
4. Cutright Ph. National Political Development: Measurement and Analysis // American Sociological Review. – 1963. – Vol.28. – 11.
5. Polity IV Project: Political Regime Characteristics and Transitions, 1800–2008 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.systemicpeace.org/polity/polity4.htm>. – Назва з екрана.
6. Vanhanen T. Prospects of Democracy / T. Vanhanen. – A Study of 172 Countries. – London, 1997.
7. Криворучко О. І. Індекси суспільно-політичних перетворень на пострадянському просторі: порівняльний аналіз [Електронний ресурс] / Криворучко О. І. // Магістеріум. – 2014. – Т.58: Політичні студії. – С.77–82.
8. World Competitiveness [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.worldcompetitiveness.com/>. – Назва з екрана.
9. Human Development Index (HDI) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hdr.undp.org/en/statistics/hdi/>. – Назва з екрана.
10. Corruption Perceptions Index [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.transparency.org/research/cpi/>. – Назва з екрана.
11. UN E-Government. UN [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www2.unpan.org/egovkb/>. – Назва з екрана.
12. Reporters Without Borders [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://en.rsf.org/>. – Назва з екрана.
13. Economist Intelligence Unit [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eiu.com/>. – Назва з екрана.
14. Vision of Humanity. Global Peace Index [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.visionofhumanity.org/#/page/indexes/global-peace-index>. – Назва з екрана.
15. Country RepTrak [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reputationinstitute.com/country-reptrak>. – Назва з екрана.
16. Country Brand Index [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.futurebrand.com/think/reports-studies/cbi/>. – Назва з екрана.
17. Gallup. Well-being [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gallup.com/poll/wellbeing.aspx>. – Назва з екрана.
18. Gender Parity [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.weforum.org/issues/global-gender-gap>. – Назва з екрана.

References

1. Baranov N. A. *Sovremennaja demokratija: jevoljucionnyj podhod* / N. A. Baranov. – SPb.: Balt. gos. tehn. un-t., 2007. – 208 s.
2. Andrijenko V. Ju. *Statystychni indeksy v ekonomichnyh doslidzhenjah* / V. Ju. Andrijenko. – K., 2004.
3. Jakovljevič M. V. *Kartyna suspil'no-politychnyh peretvoren' u postsocialistychnyh kraj'nah zgidno z indeksamy demokratyzacii* [Elektronnyj resurs] / M. V. Jakovljevič, O. G. Gumenjuk. – Rezhym dostupu: aleph.ukma.kiev.ua/e-lib/Mahisterium/MAG_ISSUE46_2012_polityk/09_yakovlyev-gumenjuk.pdf. – Nazva z ekrana.
4. Cutright Ph. *National Political Development: Measurement and Analysis* // *American Sociological Review*. – 1963. – Vol.28. – 11.
5. Polity IV Project: *Political Regime Characteristics and Transitions, 1800–2008* [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.systemicpeace.org/polity/polity4.htm>. – Nazva z ekrana.
12. Vanhanen T. *Prospects of Democracy* / T. Vanhanen. – A Study of 172 Countries. – London, 1997.
6. Kryvoruchko O. I. *Indeksy suspil'no-politychnyh peretvoren' na postradjans'komu prostori: porivnjal'nyj analiz* [Elektronnyj resurs] / Kryvoruchko O. I. // *Magisterium*. – 2014. – T.58: *Politychni studii*. – S.77–82.
7. *World Competitiveness* [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <https://www.worldcompetitiveness.com/>. – Nazva z ekrana.
8. *Human Development Index (HDI)* [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://hdr.undp.org/en/statistics/hdi/>. – Nazva z ekrana.
9. *Sorruption Perceptions Index* [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.transparency.org/research/cpi/>. – Nazva z ekrana.
10. *UN E-Government*. UN [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www2.unpan.org/egovkb/>. – Nazva z ekrana.
11. *Reporters Without Borders* [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://en.rsf.org/>. – Nazva z ekrana.
12. *Economist Intelligence Unit* [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.eiu.com/>. – Nazva z ekrana.
13. *Vision of Humanity. Global Peace Index* [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.visionofhumanity.org/#/page/indexes/global-peace-index>. – Nazva z ekrana.
14. *Country RepTrak* [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.reputationinstitute.com/country-retrak>. – Nazva z ekrana.
15. *Country Brand Index* [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.futurebrand.com/think/reports-studies/cbi/>. – Nazva z ekrana.
16. *Gallup. Well-being* [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.gallup.com/poll/wellbeing.aspx>. – Nazva z ekrana.
17. *Gender Parity* [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.weforum.org/issues/global-gender-gap>. – Nazva z ekrana.

Mudryk Yu. S., *doctor of philosophy in political science, professor of department of international information and country studies of Khmelnytskyi National University (Ukraine, Khmelnytskyi), yurij.mudryk@gmail.com*

Indexes in political analysis (in the context of the study countries)

The features of the expert assessment of the socio-political processes in political analysis are examined. Justification for use of quantitative indicators in the study of country development is made. We systematized the basic integrated indicators, which are part of the modern tools of political analysis.

Keywords: *index, political analysis, quantitative indicator of the development of the country.*

Mudryk Yu. S., *kandidat politicheskikh nauk, docent kafedry mezhduнародной информации и страноведения, Хмельницкий национальный университет (Украина, Хмельницкий), yurij.mudryk@gmail.com*

Индексы в политическом анализе (в контексте исследования развития стран)

Исследуются особенности экспертной оценки социально-политических процессов в политическом анализе. Обосновывается целесообразность и оправданность использования количественных показателей в исследовании развития стран. В работе систематизированы основные интегральные показатели, которые являются частью современного инструментария политического анализа.

Ключевые слова: *индекс, политический анализ, количественный показатель, развитие страны.*

* * *

УДК 328.185

Шайхалієва Ю. А.,
аспірантка, Київський національний
університет ім. Тараса Шевченка
(Україна, Київ), yunasheikh@gmail.com

КОРУПЦІЯ ЯК ПОЛІТИКО–ПРАВОВЕ ЯВИЩЕ

Визначено сутність та особливості феномену корупції як політико–правового явища. Особлива увага приділена виявленню розбіжностей між офіційним та науковим тлумаченням понять «корупція» та «політична корупція».

Через дослідження концепцій зарубіжних і вітчизняних учених щодо природи корупції та політичної корупції, проаналізовано специфіку політичної корупції, її відмінності від інших видів корупції за суб'єктами, їх цілями, змістом і характером дій.

Для розкриття логічного взаємопереходу історичних стадій суспільно–політичного ставлення до проблеми політичної корупції було застосовано діалектичний метод дослідження; структурно–функціональний метод – для дослідження корупції як багатаспектного, системного явища через виявлення її складових та надання їм якісних характеристик.

Також досліджуються особливості політико–правового регулювання боротьби з корупцією в Україні та зарубіжних країнах.

Ключові слова: *корупція, політична корупція, політична поведінка, політичний процес, демократичні інститути, хабарництво, політична відповідальність, криміналізація влади, антикорупційна політика.*

Протягом останніх років тема політичної корупції в Україні набула особливої гостроти. Масштаб поширення цього явища у владних і політичних інститутах дозволяє характеризувати політичну корупцію як невід'ємний атрибут їх повсякденної діяльності. Політична корупція охопила всі гілки та інститути державної влади, місцевого самоврядування і є головною перепоною на шляху подальшого розвитку України, як повноцінної демократичної держави. Можна стверджувати, що саме політична корупція стала головною причиною політичних криз 2006–2009 рр., а в ширшому контексті – не дозволила Україні використати шанс на здійснення радикальної внутрішньої модернізації і наближення до європейських стандартів у різних сферах, що виник після президентських виборів 2004 р.

Політична еліта України виявилася не готовою сприйняти некорумпований стиль політичної поведінки і владної діяльності, а відтак – не готовою до повномасштабної і, головне, реальної протидії політичній корупції. Внаслідок цього, звинувачення у політичній корупції стали лише інструментом політичної боротьби та публічної риторики політиків.

Політична корупція підживлюється відсутністю системних реформ у різних сферах і в свою чергу відсуває перспективи їх здійснення.

Та немає жодних виправдань для скоєння корупційних злочинів. Той факт, що корупція повсюди, не зменшує нашої відповідальності перед обличчям моралі, ефективного функціонування уряду в державі, або особистого інтересу до виживання. Корупція існує у строкатості своїх проявах, як існує величезна кількість різних людей, як хамелеон вона постійно змінює свій вигляд.

Не зустрічаючи реальної протидії, політична корупція з девіантної поведінки поступово стала нормою стосунків у державних і політичних колах. У системі влади утворилися «ієрархічні корупційні піраміди» і «замкнені корупційні цикли», до яких залучені представники різних владних інститутів. Живильним ґрунтом політичної корупції є діяльність найбільш потужних фінансово–політичних груп та структур тіньової економіки, які мають достатні ресурси для тіньового фінансування політики і такого ж впливу на владу.